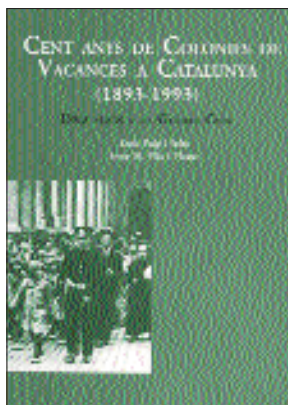

Cent anys de colònies

Enric Puig i Jofra,
Josep M. Vila i Vicens,
Cent anys de colònies de vacances a Catalunya,
Editorial Mediterrània,
Barcelona 2005.

Fa pocs mesos va aparèixer el llibre *Cent anys de colònies de vacances a Catalunya (1893-1993)* (Editorial Mediterrània), una obra col·lectiva de tres volums, dirigida per Enric Puig i Jofra i Josep Maria Vila i Vicens, que ofereix una panoràmica general sobre com han nascut i s'han desenvolupat les colònies a casa nostra.

L'any 1893 un grup de seixanta-dos nens de famílies de Barcelona va fer una estada al balneari de la Garriga (Vallès Oriental) i un altre de vint nenes es va allotjar al col·legi La Granja, al barri de les Corts. Foren els dos primers torns de colònies que s'organitzaren a Catalunya; en aquell cas, sota els auspicis de la Societat Econòmica Barcelonina d'Amics del País. Suïssa havia acollit, feia poc, la primera experiència europea de colònies.

El pas dels anys, gràcies a l'empenta, l'esforç i la il·lusió de mestres, monitors, seminaristes..., va anar descabdellant una àmplia gamma de propostes i de realitats que, sota denominacions diverses (colònia, semicolònia, banys de mar, casal d'estiu, campament...), van donar un gavadal de bons resultats al servei del forjament de persones compromeses, lliures, sensibles, servicials, solidàries, amants de la

natura i del país.

Els diversos marcs educatius en què es va anar concretant l'educació en el lleure al llarg dels anys són tractats de manera acurada en aquest llibre; però l'amplitud del tema abordat també permet de descobrir sobre molts altres aspectes, com ara l'administració pública, els centres d'esplai, les cases de colònies, les persones amb necessitats educatives especials...

La divisió del llibre en tres parts («Dels inicis a la Guerra Civil», «La recuperació i la iniciativa social» i «La consolidació de la diversitat») obeeix al fet que, en paraules dels autors, «com en tot, la guerra estableix un abans i un després, també en l'educació en el lleure».

L'extensió d'un tema com el que ens ocupa demana d'acudir a un extens seguit de fonts: als arxius, a la bibliografia... i a les persones, les quals, amb el seu testimoni viu i directe, han constituït una valuosa font d'informació, sobretot per a la redacció dels capítols que corresponen a èpoques que ja ens queden una mica llunyanes.

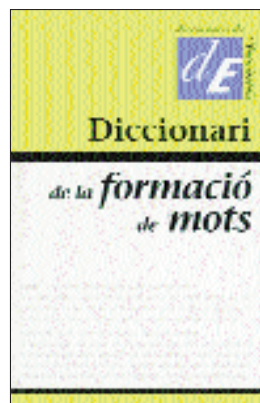
El llibre aconsegueix plenament el seu objectiu de ser història de les colònies. La intenció dels autors era reflectir-hi al màxim el que ha succeït. Per això el text és molt descriptiu: es recullen els fets i se'n deixa la interpretació als lectors.

La història de Catalunya es pot escriure des de diferents òptiques. També des de l'educació fora de l'escola. El pedagog Salomó Marquès, en un magnífic i entranyable pròleg, constata que l'obra omple un buit en la historiografia general de casa nostra i, de manera especial, en la historiografia educativa, cosa bàsica per a projectar un futur millor.

Cent anys de colònies de vacances a Catalunya és un llibre documentat, llegívol, suggestiu i estiuenc, darrere el qual hi ha moltes hores de feina pacient, laboriosa, entusiàstica. A totes les persones que l'han fet possible, les felicitem i els donem les gràcies. ♦

DAVID PAGÈS I CASSÚ

Diccionari de la formació de mots

Jordi Bruguera,
Diccionari de la formació de mots,
Enciclopèdia Catalana,
Barcelona 2006.

El *Diccionari de la formació de mots* és una nova aportació lexicogràfica d'Enciclopèdia Catalana. Com és sabut, aquesta editorial té una prestigiosa línia de diccionaris en llengua catalana, començant pel *Gran diccionari de la llengua catalana* i acabant pels reculls bilingües, passant pels diccionaris que podem anomenar

«complementaris». Aquest és el nom d'una col·lecció de diccionaris diversos que complementen l'oferta lexicogràfica. Des de 1990, en aquesta col·lecció s'hi han publicat obres d'interès, com el *Diccionari d'abreviacions* (de Josep M. Mestres i Josefina Guillén, 1992 i 2001), el *Diccionari ortogràfic i de pronúncia* (del mateix Jordi Bruguera, 1990 i 1992) –de tots dos se n'ha fet una segona edició–, el *Diccionari visual Duden* (1994), el *Diccionari etimològic* (també de Jordi Bruguera, 1996), l'edició actualitzada del *Diccionari de sinònims Franquesa* (1998), etc.

El diccionari recull –ordenats alfabèticament en una sola llista– *prefixos, sufixos, infixos* (potser seria més adequat dir-ne *sufixos interns*, ja que en altres tradicions gramaticals el terme *infix* significa una altra cosa), *formes prefixades i formes sufixades*. Aquestes dues darreres etiquetes –usades en

l'àmbit acadèmic o per institucions com el Termcat– corresponen als *formants cultes*, antigues paraules del grec clàssic o del llatí avui emprades en la composició culta (o com a prefixos forts). En cada article hi ha: l'entrada, amb la forma de l'afix; l'etimologia; una explicació de l'ús (indica quin tipus de mots crea un determinat sufix i quin significat aporta), i una llarga llista d'exemples. En el cas dels formants cultes, l'explicació de l'ús s'omet si amb l'etimologia ja es veu clarament quina funció té aquell formant.

L'obra es complementa amb una introducció (prou llarga: 40 pàgines) on s'expliquen els diversos processos de formació de paraules en català (sufixació, prefixació, composició, composició culta i altres recursos). En aquest sentit, segueix l'estela del *Diccionari d'abreviacions* (de la mateixa col·lecció), amb una introducció força completa sobre el fenomen de la representació escurçada de mots i expressions. També hi ha una bibliografia gairebé exhaustiva sobre la matèria.

D'altra banda, la comparació d'aquest treball amb el *Diccionari de formació de paraules*, de Lluís López del Castillo (Edicions 62, 2002), és inevitable. La diferència substancial és l'exhaustivitat (l'obra de Bruguera és molt més completa pel que fa a la microestructura; és a dir, té més exemples i alguna explicació més) i algun detall tècnic, com ara una millor representació –més sintètica– de la variabilitat dels formants cultes.

Si l'editorial és garantia de qualitat, l'autor, Jordi Bruguera, també mereix credibilitat. Ha publicat diverses obres, com els ja comentats *Diccionari ortogràfic i de pronúncia* i *Diccionari etimològic*, o el llibre *Història del lèxic català* (1986) i el *Diccionari de dubtes i dificultats del català* (2000), ambdós també publicats per Enciclopèdia Catalana. A més, ha fet aportacions acadèmiques diverses (articles, comunicacions, etc.) relacionades amb el lèxic, com ara un article del 2001 sobre sufixos fòssils. ♦

XAVIER RULL